

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 29 listopada 2023 r.

Pozycja 315

POSTANOWIENIE z dnia 22 września 2023 r. Sygn. akt Ts 123/20

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Bogdan Świączkowski,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej M.J. o zbadanie zgodności:

- art. 2 oraz art. 22 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2019 r. poz. 1040, ze zm.) w zakresie zwrotu: „i pod jego kierownictwem”, z:
- art. 2 w związku z art. 24 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,
- art. 24 Konstytucji,
- art. 2 Konstytucji w związku z art. 4 ust. 1 i 2 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej Protokołem nr 2 (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284, ze zm.),
- art. 2 Konstytucji w związku z art. 45 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz. U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864/2),
- art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji,
- art. 64 ust. 2 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 24 sierpnia 2020 r. (data nadania) M.J. (dalej: skarżący), reprezentowany przez pełnomocnika z wyboru, wystąpił z żądaniem przytoczonym w komparycji niniejszego postanowienia na tle następującego stanu faktycznego.

Wyrokiem z 10 kwietnia 2019 r. (sygn. akt [...]) Sąd Rejonowy w B., IV Wydział Pracy (dalej: sąd rejonowy) oddalił powództwo skarżącego o ustalenie istnienia stosunku pracy, uznanie wypowiedzenia za bezskuteczne, wynagrodzenie za okres wypowiedzenia, wynagrodzenie za pracę, ekwiwalent pieniężny za urlop wypoczynkowy, wydanie świadectwa pracy, odszkodowanie za niewydanie świadectwa pracy oraz obciążył go kosztami postępowania. Roszczenie w zakresie wynagrodzenia za sierpień 2017 r. przekazał natomiast do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w D.

Od powyższego rozstrzygnięcia skarżący złożył apelację, która została oddalona przez Sąd Okręgowy w K., XI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (dalej: sąd okręgowy) wyrokiem z 17 czerwca 2020 r. (sygn. akt [...]). Wyrok ten wskazany został jako ostateczne rozstrzygnięcie w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji.

Zarządzeniem Prezesa Trybunału Konstytucyjnego z 28 września 2020 r. oraz zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 13 stycznia 2021 r. skarżącego wezwano do usunięcia braków formalnych wniesionej skargi m.in. przez: 1) doręczenie odpisu lub kopii poświadczonej za zgodność z oryginałem wyroku sądu rejonowego i sądu okręgowego; 2) doręczenie oryginału dokumentu lub jego kopii poświadczonej przez pełnomocnika za zgodność z oryginałem, potwierdzającego datę doręczenia skarżącemu ostatecznego rozstrzygnięcia; 3) poinformowanie, czy został wniesiony nadzwyczajny środek zaskarżenia; 4) sprecyzowanie – wraz z uzasadnieniem – w jaki sposób „art. 2 (...) oraz (...) art. 22 Ustawy Kodeks Pracy w zakresie zwrotu «i pod jego kierownictwem»” – naruszają wymienione w skardze konstytucyjnej wolności lub prawa skarżącego.

W pismach procesowych z 16 października 2020 r. i 27 stycznia 2021 r. skarżący ustosunkował się do powyższych wezwań, informując m.in., że wyrok sądu okręgowego zaskarżył częściowo skargą o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia oraz skargą kasacyjną.

W pismach z 9 grudnia 2021 r. oraz 8 lutego 2023 r. (data nadania) Przewodnicząca Wydziału I Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego przesłała do Trybunału Konstytucyjnego odpisy postanowień Sądu Najwyższego (wraz z uzasadnieniem).

Postanowieniem z 24 sierpnia 2021 r. (sygn. akt [...]) Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a postanowieniem z 10 stycznia 2023 r. (sygn. akt [...]) odrzucił skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku sądu okręgowego z 17 czerwca 2020 r. (sygn. akt [...]).

W ocenie skarżącego „definicja pracy zawarta w [a]rt. 22 KP jako zbyt wąsko ujmująca zakres pojęcia praca jest sprzeczna z [a]rt. 45 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz. U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864/2), a także z [a]rt. 2 Konstytucji w związku z art. 24 Konstytucji. Pozostawia ona bowiem poza zakresem pojęcia «praca» osoby wykonujące faktycznie czynności pracy ale pozbawione «nadzoru ciągłego» w rozumieniu [a]rt. 22 KP” (s. 7 skargi konstytucyjnej).

Skarżący twierdzi także, że „określenie formalne pojęcia «praca» narusza obowiązek ustawodawcy wskazany w art. 24 Konstytucji, gdyż poza ochroną prawa pracy pozostawia setki tysięcy osób pracujących zdalnie (...). Narusza to normę [a]rt. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji albowiem szykanuje skarżącego z powodu braku statusu pracownika w rozumieniu ustawowym oraz z tego samego powodu poza ochroną pozostawia jego wynagrodzenia choć zgodnie z [a]rt. 64 ust. 2 Konstytucji wszelkie prawa majątkowe podlegają ochronie i to ochronie równej dla wszystkich” (s. 7 skargi konstytucyjnej).

W skardze konstytucyjnej skarżący stwierdził również, że definicja „pracy” jest „nieadekwatna do aktualnie istniejących stosunków społeczno-gospodarczych” i „postępu technologicznego”.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygania. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie na-

dania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań lub gdy braki formalne nie zostały usunięte w ustawowym terminie.

2. Przesłanki wniesienia skargi konstytucyjnej zostały określone w art. 79 ust. 1 Konstytucji, a doprecyzowane w art. 77 ust. 1 i art. 53 u.o.t.p.TK. Stosownie do art. 79 ust. 1 Konstytucji skargę może wnieść „każdy, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone”. W związku z tym art. 53 ust. 1 pkt 2 i 3 u.o.t.p.TK stanowi, że skarga konstytucyjna zawiera wskazanie, która konstytucyjna wolność lub konstytucyjne prawo skarżącego, i w jaki sposób, zostały naruszone, a także uzasadnienie zarzutu niezgodności kwestionowanego przepisu ze wskazaną konstytucyjną wolnością lub prawem, z powołaniem argumentów lub dowodów na jego poparcie. Z wykonania tego obowiązku nie może zwolnić skarżącego działający z własnej inicjatywy Trybunał Konstytucyjny, który – zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 67 u.o.t.p.TK – związany jest zakresem zaskarżenia wskazanym w skardze konstytucyjnej. Trzeba podkreślić, że prawidłowe określenie podstawy skargi konstytucyjnej nie może ograniczać się jedynie do wskazania przepisów Konstytucji mających stanowić wzorzec kontroli kwestionowanych unormowań. Skarżący zobowiązany jest uzasadnić zarzut niezgodności kwestionowanych przepisów ze wskazaną konstytucyjną wolnością lub prawem z powołaniem argumentów lub dowodów na jego poparcie (art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p.TK).

3. Analizując skargę konstytucyjną, doprecyzowaną pismem procesowym z 1 lutego 2021 r. (data nadania) nadesłanym w celu usunięcia jej braków formalnych, Trybunał stwierdził, że nie spełnia ona przywołanych powyżej wymogów.

3.1. W pierwszej kolejności Trybunał zauważa, że skarżący nie usunął prawidłowo braków formalnych skargi w zakresie udokumentowania daty doręczenia ostatecznego rozstrzygnięcia. Zgodnie z art. 53 ust. 1 pkt 5 u.o.t.p.TK skarga konstytucyjna powinna zawierać udokumentowanie daty doręczenia wyroku, decyzji lub innego rozstrzygnięcia, o których mowa w art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK. Jako ostateczne rozstrzygnięcie, o którym mowa w tym przepisie, skarżący wskazał wyrok Sądu Okręgowego w K., XI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 17 czerwca 2020 r. (sygn. akt [...]). Niemniej jednak we wniesionej skardze nie udokumentował daty doręczenia tego orzeczenia. Z tego względu zarządzeniem z 13 stycznia 2021 r. skarżący, w trybie art. 61 ust. 3 u.o.t.p.TK, został wezwany do usunięcia m.in. niniejszego braku. W odpowiedzi w piśmie z 1 lutego 2021 r. (data nadania) wyjaśnił on, że nie posiada dokumentu potwierdzającego datę doręczenia powołanego wyżej wyroku sądu okręgowego, ponieważ formularz potwierdzenia odbioru ma postać elektroniczną. W tym zakresie, zarówno w treści skargi, jak i w piśmie procesowym, powołuje się na wydruk z monitoringu Poczty Polskiej, mający – w jego ocenie – świadczyć o dacie otrzymania ostatecznego rozstrzygnięcia.

Odnosząc się do powyższego, Trybunał zauważa, że art. 53 ust. 1 pkt 5 u.o.t.p.TK nie określa wprawdzie formy dokumentu, w jakiej powinien być on przedstawiony przez skarżącego, ale niewątpliwie musi być to dokument wiarygodny, z którego jednoznacznie wynika data otrzymania przez niego ostatecznego orzeczenia. W celu udokumentowania tej daty skarżący mógł przedstawić np. potwierdzoną za zgodność z oryginałem kopię (odpis) potwierdzenia odbioru, wydrukowanego na jego wniosek z systemu teleinformatycznego (zob. postanowienie TK z 17 lipca 2019 r., sygn. Ts 232/17, OTK ZU B/2020, poz. 38). Wydruk z monitoringu Poczty Polskiej nie spełnia tego wymogu. Tym samym, na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 2 w związku z art. 53 ust. 1 pkt 5 u.o.t.p.TK, stanowi to samodzielną podstawę odmowy nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

3.2. Z art. 79 ust. 1 Konstytucji wynika, jak podkreśla Trybunał, że skarga konstytucyjna przysługuje tylko w wypadku, gdy zostały naruszone wolności lub prawa określone w Konstytucji. Powołane jako podstawy skargi art. 2 i art. 24 Konstytucji znajdują się natomiast w rozdziale I Konstytucji zatytułowanym „Rzeczpospolita”, zawierającym zasady ustrojowe. Trybunał w swoim orzecznictwie dopuszcza wprowadzenie rekonstrukcję praw podmiotowych z norm zawartych poza rozdziałem poświęconym wolnościom, prawom i obowiązkom człowieka i obywatela, wymaga to jednak wskazania przez skarżącego treści tych praw, nieobjętych gwarancjami wynikającymi z innych norm Konstytucji (w odniesieniu do art. 2 Konstytucji zob. postanowienie pełnego składu TK z 23 stycznia 2002 r., sygn. Ts 105/00, OTK ZU nr 1/B/2002, poz. 60, natomiast w odniesieniu do art. 24 Konstytucji w powiązaniu z art. 65 Konstytucji – wyrok TK z 24 października 2006 r., sygn. SK 41/05, OTK ZU nr 9/A/2006, poz. 126). Skarżący nie wskazał jednak naruszonych praw wynikających z art. 2 i art. 24 Konstytucji, a w konsekwencji nie określił sposobu ich naruszenia. Analizowana skarga konstytucyjna nie spełnia w tym zakresie podstawowego warunku określonego w art. 79 ust. 1 Konstytucji, a doprecyzowanego w art. 53 ust. 1 pkt 2 i 3 u.o.t.p.TK.

3.3. Skarżący wskazuje także na niezgodność art. 2 i art. 22 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2019 r. poz. 1040, ze zm.) z art. 2 Konstytucji w związku z art. 4 ust. 1 i 2 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej Protokołem nr 2 (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284, ze zm.; dalej: Konwencja), art. 2 Konstytucji w związku z art. 45 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz. U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864/2; dalej: Traktat UE), art. 32 ust. 1 i 2 oraz art. 64 ust. 2 Konstytucji.

3.3.1. W odniesieniu do zarzutu niezgodności zakwestionowanych przepisów z art. 45 Traktatu UE oraz art. 4 ust. 1 i 2 Konwencji Trybunał podkreśla, że – zgodnie z art. 79 ust. 1 Konstytucji – wzorcami kontroli skargi konstytucyjnej mogą być jedynie przepisy Konstytucji wyrażające prawa lub wolności skarżącego. Badanie przez Trybunał aktów normatywnych pod kątem ich zgodności z aktami prawa międzynarodowego (w tym europejskiego) jest niedopuszczalne. Zarzuty niezgodności z powyższymi przepisami muszą więc pozostać bez rozpoznania (por. wyroki Trybunału Konstytucyjnego z 17 maja 2004 r., sygn. SK 32/03, OTK ZU nr 5/A/2004, poz. 44 oraz 6 października 2009 r., sygn. SK 46/07, OTK ZU nr 9/A/2009, poz. 132, jak również postanowienie TK z 17 grudnia 2018 r., sygn. Ts 173/17, OTK ZU B/2019, poz. 59).

3.3.2. Natomiast na temat charakteru normy określonej w art. 32 Konstytucji Trybunał wypowiedział się w postanowieniu pełnego składu z 24 października 2001 r. (sygn. SK 10/01, OTK ZU nr 7/2001, poz. 225). Trybunał Konstytucyjny zauważył, że „art. 32 Konstytucji wyraża przede wszystkim zasadę ogólną i dlatego winien być w pierwszej kolejności odnośzony do konkretnych przepisów Konstytucji, nawet jeżeli konstytucyjna regulacja danego prawa jest niepełna i wymaga konkretyzacji ustawowej. W takim zakresie wyznacza on także konstytucyjne prawo do równego traktowania. Mamy tu do czynienia z sytuacją «współstosowania» dwóch przepisów Konstytucji, a więc nie tylko z prawem do równego traktowania, ale ze skonkretyzowanym prawem do równej realizacji określonych wolności i praw konstytucyjnych. W skardze konstytucyjnej należy powołać oba przepisy Konstytucji, dopiero one wyznaczają bowiem konstytucyjny status jednostki, który przez regulację ustawową lub podustawową został naruszony. Natomiast gdy chodzi o uprawnienia określone w innych niż Konstytucja aktach normatywnych – jeśli treść konkretnego prawa ustala się wyłącznie na ich podstawie – art. 32 Konstytucji stanowi zasadę systemu prawa, a nie wolność lub prawo o charakterze konstytucyjnym”. W analizowanej skardze art. 32 Konstytucji został wskazany jako samodzielny wzorzec kontroli, co w świetle orzecznictwa Trybunału jest niedopuszczalne i w tym zakresie uzasadnia odmowę nadania skardze dalszego biegu.

3.3.3. Trybunał zauważa także, że skarżący – mimo wezwania – nie uzasadnił, w jaki sposób kwestionowane przepisy naruszają jego prawa lub wolności. Uzasadniając skargę konstytucyjną, skupił się na przedstawieniu stanu faktycznego, przytoczeniu wybranych fragmentów uzasadnienia wyroku TK z 2 czerwca 2015 r., sygn. K 1/13 (OTK ZU nr 6/A/2015, poz. 80) oraz zmienionego fragmentu uzasadnienia wyroku SN z 7 września 1999 r. (sygn. akt I PKN 277/99; OSNAPiUS nr 1/2001, poz. 18), jak również na sformułowaniu zarzutów niezgodności zakwestionowanych przepisów z art. 45 oraz art. 4 ust. 1 i 2 Konwencji. Trybunał w obecnym składzie przypomina, że przesłanka odpowiedniego uzasadnienia zarzutów nie powinna być traktowana powierzchownie i instrumentalnie. Nie czyni zadość rozważanej powinności samo przywołanie przepisu stanowiącego przedmiot kontroli, jak też przepisu będącego wzorcem tej kontroli (nawet wraz z podaniem sposobu ich rozumienia), bez przedstawienia argumentu wskazującego na niezgodność tych regulacji prawnych. Wymogu tego nie realizują także uwagi nazbyt ogólne, niejasne czy też czynione jedynie na marginesie innych rozważań (por. postanowienie pełnego składu TK z 26 listopada 2019 r., sygn. K 5/16, OTK ZU A/2019, poz. 66; wyroki TK z 5 czerwca 2014 r., sygn. K 35/11, OTK ZU nr 6/A/2014, poz. 61 oraz z 13 grudnia 2017 r., sygn. SK 48/15, OTK ZU A/2018, poz. 2). Merytoryczne rozpoznanie sprawy uzależnione jest więc nie tylko od dokładnego oznaczenia przez skarżącego wzorców konstytucyjnych, lecz także zgodnej z orzecnictwem konstytucyjnym ich interpretacji oraz odpowiedniego przyporządkowania do przedmiotu kontroli. Dopóki skarżący nie powoła argumentów mających świadczyć o niezgodności kwestionowanego przepisu ze wskazanymi normami Konstytucji, dopóty Trybunał musi uznawać ów przepis za zgodny z wzorcem kontroli. Ograniczenie się jedynie do wyrażenia przekonania o niezgodności przepisu z Konstytucją lub wskazania istniejących w tej kwestii wątpliwości nie może więc podlegać rozpoznaniu przez Trybunał (por. postanowienia TK z: 15 lipca 2015 r., sygn. SK 69/13, OTK ZU nr 7/A/2015, poz. 110; 8 października 2015 r., sygn. Ts 165/15, OTK ZU nr 6/B/2015, poz. 710). W konsekwencji Trybunał stwierdza, że nieusunięcie braków formalnych skargi stanowi – na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 2 u.o.t.p.TK – samodzielną przesłankę odmowy nadania skardze dalszego biegu.

Mając powyższe na względzie, Trybunał Konstytucyjny postanawia jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p.TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty doręczenia tego postanowienia.